

FUNKY FACTS -ETSIVÄKOULU
NETTITEKSTIEN LUOTETTAVUUDEN ARVIOINNIN OPETTAMISEEN
Carita Kiili, Tampereen yliopisto

Funky Facts -etsiväkoulussa etsivät 3T ja Täysnolla opettavat oppilaille nettitekstien luotettavuuden arviointia. Etsiväkoulun materiaalit soveltuvat parhaiten 5.-6.-luokkalaisille. Ne perustuvat tekemiimme tutkimuksiin, ja niiden taitojen opettamiseen, joita suurin osa 6.-luokkalaisista ei vielä osaa riittävän hyvin. Etsiväkoulu koostuu videoista, tehtäväkirjan tehtävistä ja etsiväpassista.

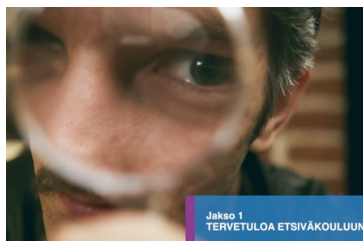
Funky Fact -etsiväkoulun videot

Videot ovat noin 2–5 minuutin mittaisia, ja niiden sisällöt on kuvattu alla.

Kontekstin luominen

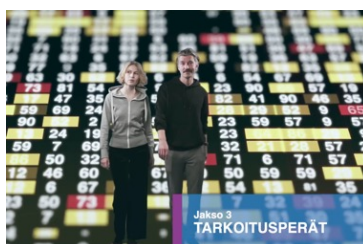
Traileri ja jakso 1 tutustuttavat oppilaat etsiväkouluun. Jakson 1 päätteeksi etsivät sanovat haluavansa tietää oppilaiden lähtötason. Videon katsomisen jälkeen opettaja voi teettää oppilaille tehtävän, jossa oppilaat arvioivat lyhyitä tekstejä. Tämän voi tehdä arviointikorteilla, jotka sisältävät kaksi tehtävää. Toista voi käyttää lähtötason arviointiin ja toista opitun arviointiin. Arviointikortit löytyvät Avointen oppimateriaalien kirjastosta:

aoe.fi/#/materiaali/3453

Arviointistrategioiden opettaminen (3 oppituntia)

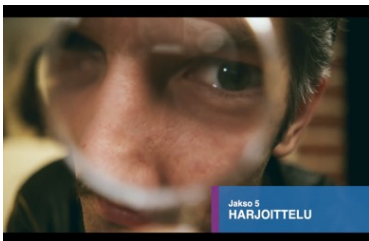
Jaksoissa 2–4 etsivät opettavat oppilaille nettitekstien luotettavuuden arviointistrategioita: kirjoittajan asiantuntijuuden, kirjoittajan tarkoitusperien ja evidenssin laadun arviointia. Arviointistrategiat on paketoitu ”Kolmen T:n periaatteeksi”: Tekijä, Tarkoitusperät ja Todisteet. Kolmen T:n periaatetta voi käyttää muistisääntönä siihen, mitä teksteistä kannattaa arvioida. Videon katsomisen jälkeen oppilaat harjoittelevat oppimaansa tehtävien avulla.

Arviointistrategioiden soveltaminen

Kun oppilaat ovat ensin harjoitelleet kutakin arviointistrategiaa erikseen, pääsevät he soveltamaan oppimaansa oikeaan tapaukseen. Jaksossa 6 etsivät esittelevät tapauksen, jota oppilaat ryhtyvät selvittämään.

Tunnustus tehdystä työstä

Kun etsiväkoulu on käyty, opettaja voi jakaa oppilaille todistuksen etsiväkoulun käymisestä. Diplomipohja löytyy materiaaleista.

Videot on tuottanut Hannu Aaltonen, Hehkumedia. Etsivän rooleissa ovat Iina Hautala ja Aleksis Kauppinen.

Funky Facts -etsiväkoulun pedagogiikka

Tarinallisuus

Funky Facts -etsiväkoulun materiaalit ovat tarinallisia. Luottettavuuden arviointi on rinnastettu etsivän työhön. Etsivät seuraavat johtolankoja saadakseen selville, voiko johonkin nettisivuun luottaa vai ei. Etsivillä on omat luonteenpiirtensä ja etsivänimet (3T ja Täysnolla). Myös oppilaat voivat keksiä itselleen hauskat etsivänimet, jotka he voivat kirjata tehtäväkirjan ja etsiväpassin etusivuille. Videot on kuvattu etsivätoimistolla, mikä linkittää videot etsiväteemaan. Tarinallisuus jatkuu tehtäväkirjassa, jossa etsivät ohjaavat oppilaita tehtävien tekemisessä.

Arviointistrategioiden eksplisiittinen opettaminen

Nettitekstien luotettavuuden arviointi on vaikea taito, johon oppilaat tarvitsevat selkeitä ohjeita. Etsiväkoulun videoilla oppilaille kerrotaan kolmesta tärkeimmästä arviointistragiasta, jotka ovat: kirjoittajan asiantuntijuuden, kirjoittajan tarkoitusperien ja evidenssin laadun arviointi. Videoiden keskeiset sisällöt on kiteytetty myös tehtäväkirjaan. Sen avulla opettaja voi kerrata videoiden keskeiset asiat, ja oppilaat voivat palata tarkistamaan epäselväksi jääneitä tai unohtamia asioita.

Arviointistrategioiden harjoittelu

Videoiden katsomisen jälkeen, oppilaat pääsevät harjoittelemaan videolla opetettua arviointistrategiaa. Oppilaat tekevät ensin tehtävät itsenäisesti, jonka jälkeen he keskustelevat vastauksistaan parin kanssa. Tällä tavoin voidaan hyödyntää yksilöllisen ja yhteisöllisen työskentelyn etuja.

Tehtävät tehdään paperilla, jolloin oppilaat voivat keskittyä tehtävien tekemiseen ilman netin houkutuksia.

Palaute

Palautteen antaminen on yksi tehokkaimista keinosta tukea oppilailaiden oppimista. Funky Facts -etsiväkoulussa opettaja lukee ääneen tehtäväpalautteen, jonka oppilaat ovat saaneet etsiviltä. Palautteissa etsivät avaavat omaa päättelyään asiantuntijuudesta, tarkoitusperistä ja evidenssi laadusta. Samalla he tulevat mallintaneeksi arviointistrategioiden käyttöä.

Arviointistrategioiden soveltaminen

Taitava lukija osaa käyttää joustavasti eri arviointistrategioita, kun hän arvioi nettitekstien luotettavuutta. Tällä tavoin hän voi tehdä mahdollisimman kattavan arvioin nettitekstin luotettavuudesta. Pelkästään yhteen luotettavuuteen vaikuttavaan tekijään tukeutuminen voi joskus johtaa harhaan. Senpä takia etsiväkoulussa harjoitellaan nettitekstien arvioimista eri näkökulmista ”oikealla tapauksella”, jonka etsivät esittelevät videolla (jakso 5). Tapauksen ratkaisemiseksi oppilaat lukevat ristiriitaisia tekstejä ja arvioivat niiden luotettavuutta analyysilomakkeen avulla. Analyysilomake ohjaa heitä huomioimaan kirjoittajan asiantuntijuuden, tarkoitusperät ja evidenssin laadun. Tässäkin tehtävässä työskennellään ensin itsenäisesti ja sitten parin kanssa.

Opitun reflektointi

Oppilaan oppimista tukee myös oman oppimisen reflektointi. Tätä varten etsiväkoulun materiaaleihin kuuluu myös etsiväpassi, jonne oppilaat voivat käydä kirjaamassa tärkeimmät oppimansa asiat.

Mikäli opettaja haluaa antaa oppilaille suoritusmerkkejä, niin etsiväpassissa on tilaa myös tarroille (näihin etsivät viittaavat videossa). Materiaaleista löytyvät myös Funky Facts -tarrapohjat siltä varalta, että tarrojen tilaaminen on mahdollista.

Oppimisen juhlistaminen

Oppimista on kiva myös juhlistaa jakamalla etsiväkokelaille diplomit. Diplomipohjat löytyvät materiaaleista.

Opettajan oppaassa on kuvattu yksittäisten oppituntien kulku.

Kiitokset

Etsiväkoulu on kehitetty Carita Kiili akatemiautkijaprojektissa, jota on rahoittanut Suomen Akatemia (nro 324524).